

Sammanställning träff 7

Bakgrund

Under 2010 har 11 kommuner deltagit i det lärande nätverket inom det prioriterade området – individualisering, utveckling och utvärdering. De kommuner som deltagit är Ljusdal, Enköping, Linköping, Motala, Boxholm, Härryda, Kungälv, Uddevalla, Falkenberg, Svedala och Simrishamn. I alla kommuner har ett lokalt nätverk funnits med deltagare från alla målgrupper – anhöriga, personal politiker, (saknas i en kommun), frivilliga. Detta är den sjunde och avslutande sammanställningen och som bygger på insänt material från de lokala nätverken samt kommentarer från det avslutande mötet med ledarna för respektive nätverk.

Syftet med frågorna till den sjunde och sista träffen var att dels blicka lite bakåt – vad har det gett att vara med i ett lärande nätverk. Dels en framåtblickande fråga hur man vill arbeta vidare i nätverket för fortsatt utveckling.

Frågor

- Vad har det gett Dig/er att delta i ett lärande nätverk?
- Har deltagandet i det lärande nätverket fått några konsekvenser för stödet till anhöriga i er kommun?
- Kan gruppen användas i ett fortsatt utvecklingsarbete inom anhörigstödet i Er kommun, i så fall hur

Den inledande frågan på vad det gett att delta i nätverket har nästan undantagslöst besvarats med att det varit väldigt positivt. De anhörigas röster får inleda.

En anhörig i ett nätverk uttrycker sig så här;

”Det känns nästan som en lyxsituation att få vara med i dessa samtal. Det är samtal jag aldrig har varit med om. Jag har fått höra mycket som jag inte hört tidigare och jag har lärt mig mycket – alla borde få den möjligheten.”

En annan anhörig i ett annat nätverk säger så här;

”Jag känner mig inte som en vårdare men jag måste se framåt och förbereda mig för att ta emot hjälp. Det är bra att veta vad som finns och vart jag kan vända mig, det har varit berikande att vara med här.”

Ytterligare några kommentarer från anhöriga;

”Intressant att få följa utvecklingen och det känns bra att få dela med mig av mina inte alltid så positiva erfarenheter av bemötande och brister i handläggningen av avlastning för mig som anhörig.”

”Deltagandet har gett mig en inblick i en komplex verksamhet. En bra dialog har förts för fortsatt utveckling och en gemensamnämndare.”

”Det har varit väldigt givande att få träffa andra och se att andra har liknande problem och glädjeämnen och att bli bekräftad.”

”Som anhörig har jag fått upp ögonen för att det finns många sidor att se på ett problem. Det som är bra för en kanske inte är bra för en annan.”

Citaten ovan speglar de tankar och reflektioner som har kommit fram från anhöriga i alla grupper. Man upplever som anhörig att man fått ett forum där man förhoppningsvis kan påverka och bli lyssnad på. Det har vidgat vyerna för att man kan vara anhörig på så många olika sätt – man har fått fördjupad kunskap med konkreta exempel.

Anhöriga ger också uttryck för att det gett dem insikter om sin egen situation ställt i relation till andras berättelser och exempel från andra nätverk.

Diskussionerna om hur man når ut med information, hur man ska nå anhöriga tidigt har varit angelägen och en fråga som ofta återkommit.

En anhörig säger;

”Jag visste inte ett dyft om möjligheten att få avlastning, växelvård och stödgrupper när min fru bodde kvar hemma och vårdades av mig.”

Som avslutning på anhörigas erfarenheter av vara med i nätverket;

”Det har varit roligt men jag vet inte hur mycket jag bidragit eftersom jag inte klagat eller haft så mycket att kritisera.”

Andra som deltagit i nätverken har varit politiker och i några fall sammanfaller rollen som politiker med rollen som anhörig.

En som har båda rollerna inleder diskussionen i en grupp på följande kärnfulla sätt.

”Det har verkligen öppnat mina ögon om hur förhållandena kan vara i mötet med personal. Sedan min närstående har flyttat in på ett demensboende har jag varit så frustrerad. Det finns stora brister i personalens bemötande och förhållningssätt till anhöriga. Det finns ett stort behov utbildning och information kring bemötande och ändrat förhållningssätt till mig som anhörig – jag tror många anhöriga känner som jag.”

En annan politiker uttrycker sig så här;

”Nätverket har varit positivt eftersom det skapat funderingar och tankar kring anhörigas situation.”

Flera politiker har sagt att man har kunnat diskutera på ett mer avspänt sätt och fått mer insikter om anhörigas situation och att lyssna på företrädare från olika verksamheter och frivilligorganisationer.

Det har gett nya infallsvinklar och en ”input” i det fortsatta utvecklingsarbetet.

En politiker säger;

”Socialnämnden har ett krav i och med den nya lagstiftningen – socialstyrelsen verkar för att det ska något ute i våra kommuner och där har vi en viktig roll, vi politiker. Att vara med i sådan här grupp öppnar ögonen och gör det ”enklare” att tala för rätt sak.”

Det viktigaste syftet med mötena har varit att ta reda på hur anhörigstödet kan förbättras och då är dessa gemensamma möten viktiga.

En ordförande i socialnämnden i en kommun säger;

”Det har varit intressant och lärorikt att få ta del av och vara delaktig i ett öppet forum. Det är viktigt att få ta del av hur anhöriga upplever vardagen.”

Ett citat till från en annan kommun;

Socialnämnden är en stor verksamhet och anhörigstöd är en liten del av den, att få träffa er anhöriga och få bilder av er hur det kan vara har varit jättebra, det är jag väldigt tacksam för. Det är viktigt att vi som bestämmer har förståelse för hur det är.”

Som en kort sammanfattning kan sägas att de politiker som deltagit ger uttryck för att de fått en ökad insikt i anhörigas situation och som de har med sig i sina beslut.

Den personal som deltagit i nätverken har olika roller, biståndshandläggare, enhetschefer, undersköterskor, sjuksköterskor, anhörigstödjare m.fl. Nedan följer ett urval av kommentarer om deras erfarenheter av nätverksdeltagandet.

En rubrik för detta avsnitt skulle kunna vara – en ökad insikt och förståelse för anhörigas situation.

Som personal har man blivit mer medveten och tänker ”anhöriga”. Kontakten mellan olika yrkeskategorier och anhöriga har varit väldigt bra.

En intressant reflektion från en biståndshandläggare;

”Jättebra att träffa anhöriga som kan säga vad man upplevt och hur man upplever olika insatser, när man som biståndshandläggare inte är i den maktposition som man normalt är när man träffas. Som anhörig är man ofta i underläge och kanske inte riktigt säger vad man tycker.”

Andra reflektioner från personal;

”Det har varit spännande att få vara med. Verksamheten idag är så intensiv att det inte finns tid för reflektion. Det är bra att få sitta ner så här tillsammans med andra och få reflektera.”

Samma tankar kommer från en sjuksköterska/anhörigstödjare i en annan kommun som säger att det varit spännande och lärorikt att delta. Det finns en del okunskap om anhörigfrågor och anhörigstöd ute i verksamheten och nätverket har gett utrymme för diskussioner och som ger kunskap som kan spridas vidare.

En enhetschef inom LSS-omsorgen säger så här på frågan vad det gett.

”Det har gett en bild av hur viktigt det är att få med anhöriga – vi har ett enormt arbete inom min verksamhet att förändra förhållningssättet till anhöriga. För ett tag sedan var vi på planeringsdagar där vi gjorde en SWOT-analys. Nästan alla gruppbeståder satte anhöriga under ”hinder”, det gjorde att jag förstod att vi måste ändra förhållningssättet till anhöriga.” (SWOT-analys är en metod att lyfta fram bland annat styrkor, svagheter och hinder i en organisation).

En personal från daglig verksamhet säger;

”Mitt deltagande i gruppen har gett mig mer personligt än det har gett något i den verksamhet jag arbetar i. Det har gett mig stöd i mitt fortsatta arbete. Det har varit väldigt inspirerande och jag har fått nya impulser av att träffa anhöriga som inte finns i den verksamhet jag arbetar i. Att även få möjlighet att träffa personal från andra verksamheter inom socialförvaltningen har också gett inspiration och inte att förglömma, att träffa politiker har också gett mig mycket – vi är på något sätt människor allihop.”

Detta citat får avsluta avsnittet med reflektioner från personal i de olika nätverken.

Det har också funnits med deltagare från frivilligverksamheter och pensionärsorganisationer i några av de lokala lärande nätverken.

Här följer ett urval av erfarenheter från dem.

En representant för Röda korset säger;

”Det har gett en insikt i hur stort området är. Det har varit mycket givande att träffa chefer och politiker. Bekräftelse har också getts om hur viktigt det frivilliga arbetet är.”

En representant för en pensionärsorganisation säger;

”Jag har inte varit medveten om vad det finns för stöd till anhöriga och att det numera är en skyldighet för kommunen att erbjuda stöd.”

Den andra frågan löd – har deltagandet i nätverket fått några konsekvenser för stödet till anhöriga i er kommun – ge gärna exempel.

Något som återkommer från fler nätverk är att deltagandet gett en ökad insikt om anhörigas situation och att stödet till anhöriga lyfts upp i många olika sammanhang.

Men som en anhörig uttrycker det är det inte så enkelt att säga om de förändringar som kommit till stånd beror på nätverket eller om det funnits med i planering innan.

Det kan kanske i en del fall ha varit så att olika utvecklingsidéer har fått en puff i och med samtalen i nätverken.

I några kommuner har det startats anhöriggrupper på särskilt boende och som upplevts positivt av dem som deltagit.

Om vi för en kort stund återvänder till det som diskuterades i den fjärde träffen – så togs det upp vilka utvecklingsområden man kunde identifiera.

- övergripande strategi för anhörigstöd
- informationsspridning
- samverkan på olika nivåer
- utbildning
- avlösning

I flera kommuner har förtydligandet i Socialtjänstlagen medfört att man ser ett behov av att formulera en strategi för hur man ska arbeta med stödet till de olika målgrupperna.

De frågeställningar som diskuterats i nätverket har varit en del i dessa strategidiskussioner. Det är mycket som kommit upp i nätverken som man kan jobba vidare med.

Ett nätverk drog slutsatsen att det inte skett något revolutionerande ute i kommunen eller utanför organisationen, däremot har det nog hänt en hel del i den egna organisationen.

”Min upplevelse är att det inte skett så mycket utanför vår organisation, däremot har jag en känsla av att det hänt en del- och det kommer att hända mycket inne i vår organisation - en anledning till detta är just detta lärande nätverk – ni är en del i det förändringsarbete som pågår.”

Så säger en anhörigkonsulent som varit ledare för ett lokalt nätverk.

Ett nätverk i en kommun har följande reflektion på om det hänt något konkret.

”Inte ännu, vi har inte startat någon ny verksamhet, men man har som personal blivit mer medveten om anhöriga och deras betydelse. Anhöriga finns med mer i allt, ex. mycket mer vid biståndshandläggning.

Det ligger i tiden att vi ska jobba med anhörigstöd.”

Anhöriga har fått bekräftelse att de är till nytta och inte i vägen när de besöker sin närstående på särskilt boende.

Samma nätverk hade lite tankar på hur man internt skulle kunna sprida vad man diskuterat i nätverket – sätta upp minnesanteckningar på anslagstavlor, ge verksamhetscheferna protokoll från träffarna samt ta upp det på arbetsplatsträffar.

I en kommun har deltagandet i nätverket bidragit till att man tagit beslut att utöka personalstyrkan från 1.75 årsarbetare till 3,0 årsarbetare!!

En direkt konsekvens som man ser i ett nätverk är att erbjudande om att delta i mer friskvårdsinriktade anhöriggrupper. Det har kommit fram andra förbättringsförslag, ex. ett brukarråd inom anhörigstöd där anhöriga, personal, chefer och politiker möts för att diskutera verksamheten.

Ett nätverk menar att deltagandet har gett en bekräftelse på att man på rätt väg i sitt arbete med att stödja anhöriga. Man lyfter fram olika former av samverkan till exempel med primärvården för att nå anhöriga i tidigt skede, hitta nya verktyg – anhörigstödet på nätet och Gapet nämns som ett exempel.

Internt så har ett antal möten genomförts med olika professioner som möter anhöriga och lagt grunden för fler kontaktytor.

Den tredje och avslutande frågan var om gruppen som träffats skulle kunna användas i ett fortsatt utvecklingsarbete?

Här har samtliga svarat ja – mer eller mindre beroende på andra pågående processer i kommunen. I de kommuner som arbetar med strategifrågor kommer gruppen att finnas med som en referensgrupp och då med några nya medlemmar.

I de flesta kommuner har man redan bokat in en tid för en ny träff i början av nästa år.

I samband med uppföljningsmötet med ledarna för de lokala nätverken ställdes frågan om att vara med i ett nätverk för idé och tankeutbyte – och där nätverket, tillsammans med Nationellt kompetenscentrum blir ett bollplank för dem som varit ledare.

Alla ledare svarar – ja de deltar gärna i ett sådant nätverk med början 2011.

Reflektioner

Den sjunde och sista sammanställningen är klar och ett stort antal frågor har diskuterats i nätverken. Samtalen har tagit olika vägar i de olika grupperna vilket har bidragit till den mångfald av tankar som vi som ledare från Nationellt kompetenscentrum anhöriga fått ta del av. Sammantaget är det drygt 100 personer som under året varit med i dessa samtal och ett nätverk har blivit förevigat genom en film som finns på vår hemsida www.anhoriga.se. Det som framkommer i filmen tror jag ger en bra bild på hur det varit i alla 11 nätverken.

Vi har inte haft en specifik fråga till ledarna för nätverken om hur det varit att leda ett nätverk. Men sammanlagt har det varit 14 träffar med ledarna via Internet och som alltid har varit lika givande och intressanta. Många tankar och funderingar har ventilerats, material har förmedlats etc. Ett bestämt intryck är att alla har tyckt att det varit väldigt givande och lärorikt att vara med i det nationella nätverket och att det gett en stimulans till fortsatt utvecklingsarbete.

Vi har försökt hålla en tråd om hur stödet till anhöriga kan utvecklas till att bli mer individuellt anpassat. Hur ser det ut idag i er kommun var också en inledande fråga och som blev en grund till – vad behöver vi utveckla?

Den tredje träffen tog upp frågan – hur vet vi vad anhöriga behöver? Utgår det stöd som finns och erbjuds från ett organisatoriskt perspektiv eller tar det sin utgångspunkt i ett upplevt behov?

Denna diskussion fördes vidare i den fjärde träffen som fokuserade på angelägna utvecklingsområden.

Den femte träffen hade som fokus kvalitet och som hängde samman med diskussionerna om utvecklingsarbete – vikten av sätta upp mål – vad vill man uppnå – hur vet vi att målet nåtts? Denna diskussion fortsatte i den sjätte träffen hur man systematiskt kan arbeta med utvärderingar inom stödet till anhöriga.

En bärande ide i vårt lärande nätverksarbete har varit att se det hela i ett processperspektiv – frågorna i respektive träff ska ha sin utgångspunkt i den föregående träffen och utifrån det material som kommit in och blivit en sammanställning från de 11 deltagande kommunerna. Ibland har frågorna upplevts som lika från föregående träff – men det är förmodligen oundvikligt – det är svårt att veta hur samtalen gått i grupperna. Det har nog hänt i samtliga grupper att man varit lite vid sidan om frågorna ibland – vilket säkert har varit givande.

Att sammanfatta ett års arbete i ett lärande nätverk är inte enkelt. Det känns som man behöver lite tid att smälta alla intryck.

Men att det varit väldigt givande och intressant tror jag alla skriver under på oavsett vilken roll man har haft.

Vi som har varit ”möjliggörare” dvs. Marianne Winqvist och undertecknad vill tacka samtliga deltagare, anhöriga, personal, politiker, frivilliga och ledare för ett väldigt givande och lärorikt samarbete.

Vi vill också passa på att önska alla en
GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR.

Jan-Olof Svensson